

Bakalina

Večinoma je tako, da popularne novosti prihajajo iz centrov – glasbo, film, modo in drugo smo se navadili sprejemati iz mondenih središč, ki so nemalokrat že podstat uspešnosti v javnost posredovanega izdelka. Projekt Bakalina je daleč od te prakse in tudi daleč od vsega, kar je na kulturno-umetniški sceni v zadnjem času nastalo v Sloveniji.

Navdih našla v stari skledi

Bakalina je živa preprostost – prav zato pa je njena slava nekoliko kompleksnejša; noče izstopati, a jo povsod prepoznamo; noče ugajati, a smo jo sprejeli za svojo; niti noče biti razumljiva, a jo vsi tolmačimo. In bakalina je konec koncev le stara glinena skleda z nič zlahajnejšo vsebino, kot je domača mineštra ali močnik, ki ga je iz nje z lesenimi žlicami zajemala generacija naših starih staršev. V okviru našega zanimanja pa je Bakalina tudi glasbena zasedba **Janija Kutina** iz Čadrga in **Renate Lapanja** s Ponikev, ki sta navdih za poimenovanje tega, kar pojeta in igrata, našla v stari skledi. Širša javnost ju je spoznala ob lanskem božiču, ko je brez posebnega pompa v samozaložbi izšla zgoščenka *Pakašnica*, ki že z naslovom obljublja veselo glasbo, kot je bila nekoč veselica, ki je pomenila zaključek velikega kmečkega dela.

Janija poznamo kot predstavnika mlade generacije čadrske mladine, ki se je odločil ostati v tolminskih hribih, tu prevzel kmetijo in ustvaril svojo družino. Na slovenski glasbeni sceni ni novo ime, saj mu lahko sledimo od nekdanje mladinske združbe *The štrudls* do etno zasedb *Salamandra Salamandra* in *Čarangi*, poznamo pa ga tudi kot

BAKALINA SE JAVNOSTI NAJPRISTNEJE PREDSTAVLJA V ŽIVO. Koncerti se kar vrstijo, njun prvi po izidu zgoščenke je bil v začetku februarja na KantOut festu v tolminskem MinKu, kasneje pa se je začela njuna pot tudi po Sloveniji. V maju smo ju lahko v živo slišali kar na šestih prizoriščih. Nič drugače ne bo tudi med poletjem. Foto: Ivan Levac

Naj odmeva ...

(30)

prizadavnega aktivista dogajanja v Čadrgu. Renate doslej kot glasbenice nismo poznali, a izhaja iz glasbene družine; stari oče je igral harmoniko, stara mati v preteklosti citre, danes pri sto letih pa še vedno poprime za orglice. Renata je kot deklica igrala klavir, šele pred kratkim pa je poprijela za klavirsko harmoniko. Prav zasedba Bakalina jo motivira, spodbuja in navdihuje.

Svieta lbezn

Jani je še pred nastankom zasedbe

pakašnica – veselica ob zaključku največjih kmečkih opravil, npr. po koncu spravila sena

bakalina – malo znana stara tolminska beseda. V Čadrgu je pomenila glineno skledo, iz katere so vsi člani družine zajemali močnik, juho in druge močnate jedi. Besedo poznajo tudi v Benečiji, čeprav ni italijanskega izvora.

dolino. Njune pesmi pripovedujejo zgodbe o preživljanju življenja v teh hribih nekoč, ko še ni bilo cest, telefonov in interneta. Druži ju tudi navezanost na domač jezik, jezik vasi, ki se ga ne sramujeta in ga ne skrivata, ampak ga, nasprotno, ohranjata

tonemu bitju slovenstva. A vedno z dobro mero humorja. »Sma kmietje kastroni,« pravi Jani, »ker se sploh odločimo biti kmetje; lažje bi bilo delati kaj drugega, ampak zato pa smo vsi drugačni ... (smeh)«. In res je slednje pomembnejše od vsega osta-

– diktafona in svetovnega spleta. Ko se dobita v živo, kar je redko, saj ju loči delo in razdalja, lahko zaigrata končni izdelek, ne da bi prej enkrat samkrat vadila.

In kako je zgodba o Bakalini postala resen projekt? Lani poleti sta se Renata in Jani premierno predstavila na *Taboru narave in akustične glasbe* v Čadrgu. Prejela sta nepričakovane pohvale, ki so ju spodbudile, da sta začela razmišljati o snemanju. Šlo je za nizkoproročanski bliskoviti poizkus. Glasbo in petje sta dan pred Miklavžem posnela v studiu glasbenika **Dejana Lapanje** v Škofji Loki, naslednji dan *miksala*, tretji dan pa je šlo v izdelavo prvih 500 zgoščenek, ki so takoj pošle. Tudi druga naklada je že pri koncu.

Zanimiva je zgodba naslovne fotografije na ovitku plošče *Pakašnica*. Želela sta fotografijo, ki bi sovpadala z besedili. Za model so prosili stoletno Renatino *mati Julko*, ki se ni dala prositi (op. ur.: njen stoti jubilej smo zabeležili v prejšnji številki *EPIcentra*). Pozirala je z bakalino, polno močnika, ter sama zaigrala poze, ki so jih ob obilici smeha ujeli v fotoaparatu.

»... de se paveselima ...«

Renata in Jani zagovarjata originalno glasbo; ponosna sta na tisto, pod katero se lahko podpišeta, njun motiv za izdajo zgoščenke pa je primerljiv kateremu koli umetniškemu ustvarjanju: »Kar koli človek naredi iz srca, je dobro, da tudi predstavi,« meni Jani in dodaja: »To je lep občutek.« V okviru dueta Bakalina tudi nista pričakovala tako dobrega odziva, eden izmed komadov pa je bil hit tedna celo na neki štajerski radijski postaji – in kdo ve, kako čadrsčino razumejo Štajerci ...

Bakalina se javnosti najpristneje predstavlja v živo. Koncerti se kar vrstijo, njun prvi po izidu zgoščenke je bil v začetku februarja na *KantOut festu* v tolminskem *MinKu*, kasneje pa se je začela njuna pot tudi po Sloveniji. V maju smo ju lahko v živo slišali kar na šestih prizoriščih. Nič drugače ne bo tudi med poletjem, ko ju bo na Primorskem moč poslušati na vseh pomembnejših poletnih družabnih dogodkih. Nekateri bi temu rekli slava. V Bakalini se zamahne z roko in zapoje: »Heej, heej, heej ... pakaš'ca se štima, le prid'te, prid'te usi l'dje, de se paveselima ...«

Špela Mrak

GLASBENA ZASEDBA BAKALINA – Janija Kutina iz Čadrga in Renata Lapanja s Ponikev, ki sta navdih za poimenovanje tega, kar pojeta in igrata, našla v stari skledi, je širša javnost spoznala ob lanskem božiču, ko je brez posebnega pompa v samozaložbi izšla zgoščenka *Pakašnica*. Foto: Ivan Levac

Bakalina Renati, s katero se že dolgo poznata, zapel svoj prvi komad *Svieta lbezn*, saj je bil zadovoljen, da se mu je sredi množice dela na kmetiji po zelo dolgem času končno spet »utrnul en komad«. Tedaj še ni vedel, da Renata igra harmoniko. To se je zgodilo kasneje, ko je komad posnel, Renata pa ga je poskusila spremljati. In ko sta to prvo pesem opremila z glasbo, se je zgodilo nekaj, kar je spodbudilo naslednje in še naslednje komade ...

Navezanost na domače narečje in življenje po starem

Jani in Renata izhajata iz tolminskih hribov – visoka nadmorska višina in odročnost je značilna tako za Čadrg kot tudi za Šentviško planoto. Ljudje so v preteklosti v teh vaseh živeli drugače, bolj samosvoje in samotno, brez neposredne povezave z

in negujeta. Vrednost domače govorice sta spoznala v času šolanja v Novi Gorici in Ljubljani, zato od tedaj, če je le mogoče, ne pristajata na rabo knjižnega jezika. Vsa besedila so napisana v čadrskem narečju, ki se od tolminskega ali ponikovskega že nekoliko razlikuje. Med nastajanjem skladb sta spoznala, kako močno drži stara modrost, da ima vsaka vas svoj glas. Poleg ohranitve domače govorice so v ospredju motivike besedil njune glasbe življenje po starem, nekdanji običaji ter navade, ki gredo podobno kot narečje prehitro v pozabo.

Jani je kmet, to je njegov poklic, njegov kruh, in kmet je z vsem srcem. Ob njegovi zavzetosti in naravnosti bi si vsak želel biti kmet; z ljudmi, kot je Jani, je poslanstvo »biti kmet« ponovno ovrednoteno, več Janijev pa bi kmalu spet vrnilo ugled temu najstarejšemu in najbolj avtoht-

lega. Cinizem, (samo)ironija ali nedolžna igrivost so stalnice vseh Bakalinih skladb, ko brije norce iz »nas« kmetov: »... skuoz dielama, ki pantaluoni, zatuo de na kancu nas guonje pa klancu 'n cbneje u rt za buhluoni ...«

Je pa v tej in drugih skladbah moč zaznati tudi nostalgijo po času, ko so bili vsi kmetje. Jani ponavadi piše skladbe, ko ima največ dela. Prav med delom na kmetiji ima možnost sam zase tuhtati v verzih, jih predstavljati in vedno najti duhovito, zbadljivo notico.

Nizkoproročanski bliskoviti poizkus

Zdi se, da se Jani in Renata dobita v kmečki izbi in v kmečki idili pripravljata skladbe. Resnica je manj romantična, saj največ komadov napiše Jani, glasbo in vokal pa harmonizirata s pomočjo moderne tehnike